

אלו עוברין פרק שלישי פסחים

ה א מיי פ"ו מהלכות
מנה הלכה י סג עין
מ טע"ע א"ח סי' טעב
סעף ד'
ב ב מיי פ"ה מהלכות
איסורי מונח הלכה א'
סג לאין שית'
ג [מיי] פ"ד מהל' מאכלות
אסורות הל' טו:

תורה אור השלם

1. לא תאכל עליו חמץ
שבעת ימים תאכל עליו
מצות לחם עני כי בחמץ
יבאת מארץ מצרים
למען תזכר את יום
צאתך מארץ מצרים כל
ימי חייך: דברים טו ג
2. כי כל אכל חלב מן
הבהמה אשר יצרב
ממנה אשה לך ונבחרה
החפש האבלת מעמיה:
ויקרא ו כה
3. כל המנחה אשר
תקריבו לך לא תעשה
חמץ כי כל שאר וכל
דבש לא תקטירו ממנו
אשה לך: ויקרא ב א
4. מין ושבך יזיר חמץ וכן
וחמץ שבר לא ישתה וכל
משרת עבדים לא ישתה
ועבדים לזרים ובישים לא
יאכל:
במדבר ו ג

רבינו הגנאל

ואמרנו מאי חזית דהאי
כל דכות מרבית לנשים
בכרת וממעט עירובין
מכרת. אימא לרבות
עירובין בכרת. ואמרנו
מסתברא קאי באוכלין
מרבא אוכלין, כלומר תב
כל אוכל לרבות כל
אדם האוכל ואפילו נשים,
וכתיב כל מחמצת לרבות
כל המחמצת ואפילו ע"י
תערובת בלאו, אבל לית
ליה אורחא דקרא כוקאי
באוכלין למשקב אוכלין,
לרבוני נאכלין. ואמרנו
איני דכל היבא דקאי
באוכלין לא מרבא נאכלין,
והתניא כי כל אוכל חלב
מן הבהמה אשר יקריבו
מנחה קרבן לה', אין לי
אלא חלב חמיימים הרהוין
ליקרב, חלב בעלי מומין
מנין, ת"ל מן הבהמה,
חלב חולין מנין, ת"ל
כי כל, והא הכא כי
כל אוכל חלב חמיי, ודמשמע
באוכלין אוכלין קאי
באוכלין וקא מרב חלב
חולין הנאכלין, ושניין
היבא דליבא אוכלין מרבא
נאכלין, אבל היבא דית
ליה לרבות אוכלין בגון
הנשים לא שבק אוכלין
ומרבא נאכלין, ורבנן
דלית להו לאו בעירובין,
משום דלא דרשו כל,
אם נשים שחייבות
בכרת מנא להו. ושניין
כל לא דרשי, כי כל
דרשי, ובכרת חתיב כי כל
כל אוכל מחמצת ונכתת.
ואקשינא לה' אליעזר נימא
כל לרבות נשים, כי כל
לרבות עירובין בכרת,
דתיניא שאור לא תקטירו,
אין לי אלא כולו, מקצתו
מנין, ת"ל כל שאור,

סלקא דעתך אמינא כל שישנו בקום אכור מצה. תימה לר"י
הכי סלקא דעתך למידרש הכי אדרבה איכפא יש לדרוש
לחומרלאמקשינן ואור"י דס"ד לאורחיה דקרא דסיפא מפרש לרשיה
משום הכי אמר דכאילת מנה תלוי דכתיבא בסוף ועוד יש לומר

דהכא יש לדרוש יותר היתר לנשים
משום ג"ש דט"ו מחג הסוכות והו
מיפטרי ממנה כמו מסוכה דפטור להו
צהדיא צפ' הישן (סוכה כח). מהלכה
למשה מקיני יש מקשים למנה נשים אין
חייבות לציץ משום דכל שישנו בלבישת
שטתו ישנו בגדילים כדרשנין בערכין
(דף ג. א.) גבי כניסו סכר לפרוש ר"י דפי'
דמסיפא לרשא סכר לפרוש קשה
לפך שלא יהו נשים חייבות בכלאים
וכי תימא ה"נ והא צפ"ק דבינה (דף
י. ד.) משמע דכלאים לא חזו למידי ג'
אין ר"י אלא בולו מקצתו מנין, נפרק
כל המנחות צלות מנה (מנחות
נח). מפרש אביי אין לי אלא כולו דהיינו
כזית מקלמו חזי זית מניין ורבה אמר
הסם דה"ק אין לי אלא קומץ כולו
מקטע קומץ מניין ומסיק הסם דאיכא
ביניהו דלציץ סכר דיש קומץ בפחות
מז' וזימס דהיינו כזית לכן מפרש
כולו כזית וסבר נמי דיש הקטרה
בפחות מזית ואע"ג דצפ' כ"לד גולין
(לקמן עט). א"ר יהושע כל הזבחים
שצמורה שנספירי מהם כזית צער
וכזית חלב וזית את חזק משמע דאין
הקטרה בפחות מכזית הכא היינו
טעמא משום דסכר דיש קומץ בפחות
מז' וזימס א"כ כשריבא הכתוב חזי
קומץ ע"כ ריבא חזי זית ורבה סבר
אין קומץ בפחות מז' וזימס ואין
הקטרה בפחות מזית:

מאן שמעת ליה דרשי כל ר' אריעזר.

נמי דרשי כל צפ' התערובות (וזכרם
פג.) גבי כל חטאת ל' לא קשה דאפילו
יהא כר"ע מ"מ לא מישתמיט מנא
למימר (סיסבור) שיהא תערובת חמץ
בכרת ועוד נראה לר"י דאפילו לרבנן
דלא דרשי הכא כל דרשי צעלמא בריש
מרובה (ב"ק סג.) דלמנר כל רבוא הוא
וצפ' שני דסוכה (דף כח.) גבי כל
האזרח ודווקא הכא לא דרשי בצבר
נשים משום היקשא וכגון מקלמא דכל
דריש כל אפילו לדבר שאין סכר לרבות כגון עירובין וכגון נשים
ואהא קאמר נמי דרבנן לא דרשי כל:

חזין מאיסורי נזיר. אע"ג דחטאת נמי קאמר לקמן לרבי יוחנן
היתר מצטרף לאיסור הכא לא חשיב חטאת דבדקדשים
לא קמיייר:

במאן בר"א דרשי כל.

היתר מצטרף לאיסור מדקתני עירובין מניין ת"ל כי כל ומדרבי עירובין א"כ היתר מצטרף לאיסור והיינו כדכרנא דלדידיה
ה"פ מקלמו מניין היינו זית שלם אכל לצדי דמפרש מקלמו מניין חזי זית לא שייך היתר מצטרף לאיסור דאמשהו לאיסור לחודיה מייחזי
והא דמרבה עירובין היינו כשמתערב לגמרי ולא אמר שיתצטל האיסור אגב ההיתר והא דקאמר כמאן כר"א דרשי כל משום דלרבנן
אף על גב דרשי כי כל לא מוקמא ליה לרבות עירובין אלא לרבות מקלמו היינו חזי זית קומץ דשארור
וחזי זית דמנא ואין מעורבין אלא כל אחד ניכר וק"ל לפירושו טובא חדא דלא הו זעירי לא כצדי ולא כרצ"ה ועוד מאי קאמר כמאן
כר"א הא כרבנן נמי אתיא דשא כי כל דרשי ומוקמינן ליה אמקלמו דהיינו היתר מצטרף לאיסור לפ"ה ועוד בחמץ מנין ת"ל כל
כיון דלרין קרא להיתר מצטרף לאיסור ועוד דלפ"ה ג"ל מקלמו מניין פי' חזי זית איסור וחזי זית היתר שאינם מעורבים יחד דאי לאו
הכי היינו עירובין ולקמן גבי חטאת משמע דאין היתר מצטרף לאיסור אם לא שיתערב האיסור וההיתר יחד דהא אמר עד שיעלם בצשרה:

פירוש כלום משאור, אפילו מקצתו. עירובין מנין, ת"ל כי כל שאור לרבות

מאות עשה שהזמן גרמא. נפקא לן צפ"ק דקדושין (דף כט.) דנשים
פטורות: קמ"ל. האי כל דמוהרות על החמץ וכיון דמוהרות על לאו
דחמץ חייבות בעשה דאילת מנה לילה הראשון ואע"ג דזמן גרמא
כר' אליעזר הואיל וישנן צבל תאכל חמץ דנפקא לן מכל אוכל חמץ

ישנן בקום אכול מנה: קאי באוכלין.
כל דגבי כרת באוכלין חמץ כתיב אכל
כל דאזהרה צנאכל כתיב כל מחמצת:
קאי באוכלין מרבה נאכלין. בתמיה:
אשר יקריב. משמע קדשים ושיהיו
תמימים: הסם דליבא לרבוני אוכלין.
הא נשים מדרב יהודה נפקי (ב) השה
הכתוב אשה לאיש לכל עונשין
שצמורה: **הגא דאיכא לרבוני אוכלין.**

נשים באיסור חמץ דלא נפקי לן
מדרב יהודה דאמרן לעיל לא שביק
אוכלין ומרבה נאכלין: ופרסינן ורבנן.
דפליגי אדר"א בעירובין דחמץ כיון
דלית להו לאו בעירובין פשיטא כל
דכתיב גבי אזהרה לכל מחמצת לא
דרשי והשטא על כרחך כל דגבי כרת
לרבוני נשים נמי לא דרשי ואלא נשים
מנא להו: כל דגבי אזהרה דלא כתיב
כי צהדיה לא דרשינן לרבוני נאכלין
דעירובין אכל גבי כרת דאוכלין כתיב
כי כל אוכל דרשינן ליה: ומקשינן
ור"א אימא כל. דכרת לרבוני נשים
כי כל דכרת לרבוני עירובין נמי לכרת
דכיון דליבא מו אוכלין לרבוני מרבנן
דיה נאכלין כדאמרן גבי חלב וזימא
על עירובין בכרת: אין לי אלא כולו.

זומן שכל הקטר מן השאור: מקלמו.
חזי זית שאינו הקטר שלם דאין
הקטרה פחותה מכזית: עירובין מניין.
כשאינו צעין אלא מעורב וצבל עס
מנחה הוגנת של מנחה לאחר שפתמן
דאין צעין: אין היתר מצטרף
לאיסור. אכל חזי זית חלב וחזי זית
צער צבת אחת אין היתר משלים את
שיעור האיסור לחייבו חוץ מאיסורי
נזיר שאם אכל חזי זית ענבים וחזי זית
לחם צבת אחת חייב שהרי אמרנו
תורה משרת ענבים לא ישתה חייב
על שריית פתו ציין ואי איכא מנין
לחודה כזית מנא לי קרא. וכל משרת
לא גרסינן ואית דגרסי ליה ומפרשי
דאפילו לרבנן דלא דרשי כל וכל דרשי
ולא היא דהא פרישין לקמן [מד.] האי

מיעצא ליה לכדתניא משרת ליתן טעם כעיקר ואם איתא נימא ליה
אנא טעמא דידי מוכל אלא ממשעומתא דמשרת נפקא ליה וכל לא
דריש: אף שאור כל הקטירו. נמי היתר מצטרף לאיסור חזי זית קומץ
דשארור וחזי זית דמנא ואין מעורבין אלא כל אחד ניכר: כר"א דרשי
כל לעיל ומהתם נפקא ליה כדאמרן לעיל מקלמו מניין ת"ל כל
ודריש ליה הכי מקלמו מניין חזי זית שאור וחזי זית מנה עמו:

אפילו
היתר מצטרף לאיסור והיינו כדכרנא דלדידיה
ה"פ מקלמו מניין היינו זית שלם אכל לצדי דמפרש מקלמו מניין חזי זית לא שייך היתר מצטרף לאיסור לחודיה מייחזי
והא דמרבה עירובין היינו כשמתערב לגמרי ולא אמר שיתצטל האיסור אגב ההיתר והא דקאמר כמאן כר"א דרשי כל משום דלרבנן
אף על גב דרשי כי כל לא מוקמא ליה לרבות עירובין אלא לרבות מקלמו היינו חזי זית קומץ דשארור
וחזי זית דמנא ואין מעורבין אלא כל אחד ניכר וק"ל לפירושו טובא חדא דלא הו זעירי לא כצדי ולא כרצ"ה ועוד מאי קאמר כמאן
כר"א הא כרבנן נמי אתיא דשא כי כל דרשי ומוקמינן ליה אמקלמו דהיינו היתר מצטרף לאיסור לפ"ה ועוד בחמץ מנין ת"ל כל
כיון דלרין קרא להיתר מצטרף לאיסור ועוד דלפ"ה ג"ל מקלמו מניין פי' חזי זית איסור וחזי זית היתר שאינם מעורבים יחד דאי לאו
הכי היינו עירובין ולקמן גבי חטאת משמע דאין היתר מצטרף לאיסור אם לא שיתערב האיסור וההיתר יחד דהא אמר עד שיעלם בצשרה:

פירוש כלום משאור, אפילו מקצתו. עירובין מנין, ת"ל כי כל שאור לרבות

א) ג"ל אלעזר, ב) לקמן
א) א) יש לחמץ כמו
שמוחק הרש"י בכימות
כה: גבי רב תחליפא אבוא
דרב הונא ב"ר תחליפא ועי'
לקמן ק"י: חכמים ע"י:
ד) מנחות נח, ט) מ"ל לה;
ו) [שמות יב, א] [טס];
ח) [ע"פ, א] [ט] [מנחות נח];
י) [וע"ע מ"ס' יבמות ד'
ד"ה דכתיב ומוס' שצונו'
ד"ה ור"ש ומוספות ערכין
ג': ד"ה ה"י, ו) [וע"ע
מוס' יבמות פ"ב ד"ה מ"ל
ועוס' מנחות יא: ד"ה קומץ
טו ע"ט ד"ה אמר].

הגהות הב"ח

א) ש"ש ד"ה הסם וכו'
נפקי דהשוורה: (ב) ד"ה
עירובין וכו' דאינו ענין:

מוסף רש"י

עירובין מניין, שריבו
עס מנה דלא מיכר
(מנחות נח). שהרי
אמרה תורה משרת.
לרבות שאפילו לא הו
איסורי נזיר כשיעור, ואימר
משלמו לזמן שהוא חייב
(נזיר דה).

מוסף תוספות

א. דהייבא דיבא לאקרי
לחומרלא, לחומרלא,
מקשינן, מוס' שאנן.
ב. דהייבא פירוש לא תאכל
עליו חמץ למי שצוה לו
שיאכל מצות אבל למירדש
איכא מרישה לסיפיה אין
סברא למירדש, מוס' ר"ס.
ג. משמע דאפי' לנשים
אסורי, מוס' הר"ש.
ד. גיר' עירובין מנין דהיינו
חזי זית וזית וחזי זית
איסור דמצטרפין ת"ל כי
כל מוס' שאנן. ה. דלאבי
בלחוד ולרבות מקלמו היינו
חזי קומץ שאור ואית ביה
כתיב, מ"י ה"י, ו. כיון
דרורש ברישא היתר
מצטרף לאיסור, והדר
עירובין, מוס' הר"ש.

רבינו הגנאל (המשך)

עירובין, מאן שמעת ליה
דריש כל ר' אליעזר ודרש
כי כל לרבות עירובין,
ועלתה בקשיא. אמר ר'
אבהו א"ר יוחנן אין
היתר מצטרף לאיסור,
חוץ מאיסורי נזיר, שהרי
אילו אמרה תורה משרת
ענבים הייתו למד שמשרת
ענבים בלבד הוא אסור,
למה כתב כל לאסור
עירובין, זעירי אמר אף
שאור בכל תקטירו היתר
מצטרף לאיסור, ואם יש
מקצת שאור ומצה משלים
לכזית חייב. כמאן כר'
אליעזר דמרבה עירובין
מכל, ומקשינן אם כן
הוא כי זעירי אליבא דר'
אליעזר קאמר, אמאי אמר
לזעירי למימנתו לכלהו.